

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Veterum Testimonia Contra Eusebium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

Veterum Testimonia

Ex libro de luminaribus Ecclesiæ, qui habetur in collectaneis Bedæ, & inter opera spuria B. Hieronymi.

Eusebius Casariensis, clavis Scripturarum, custosque Novi Testamenti, multis major in conscriptionibus esse à Græcis comprobatur. Tria sunt præclara, quæ hoc in Operibus ejus verè testantur. Canones quatuor Evangeliorum qui Novum Testamentum narrant atque custodiunt, decem libri Historiæ Ecclesiasticæ. Et Chronicon, id est, temporum breviarium. Et nos omnia ejus vestigia qui imitari potuisset, nunquam reperimus.

Ex Miscellaneis MS. Theodori Metochitæ ex capite cuius titulus est: ὅτι πάντες ὄσοι ἐν Ἀιγύπτῳ ἐν παιδείῃ ἔθεσαν, τσαχύτερον τῆς λίγης ἡρώται.

Καὶ ὁ Πάμφιλος Εὐσεβίου, ἐκ Παλαιστίνης μὲν τὸ γένος, ἀλλ' ὡς αὐτὸς φησι, τοῖς ἐπ' Ἀιγύπτῳ πάντις ἡρώταις σπουδαίοντες, πολυμαθὲς ἀνὴρ καὶ δάσκαλος, πολλὰς ἐκδόσεις ἠρρονεύων, καὶ ἡρώτων ἐπὶ τῇ γλώττῃ. Id est.

Eusebius item Pamphili, ex Palestina quidem oriundus fuit, sed in Aegypto, ut ipse scribit, diutissime versatus: vir undecumque doctissimus, quemadmodum apparet ex plurimis quos edidit libris, dictione tamen utens, ut dixi, scabra & aspera.

VETERVM TESTIMONIA CONTRA EUSEBIUM.

Ex libro Marcelli Ancyranī contra Arianos.

ΕΝ ΤΟΥΤΩΝ ΝΑΡΚΙΣΤΩ Τῇ ΝΕΡΩΝΙΑΔΙ, ὁποῖος ὤτοι ἐπὶ σελή, ὡς γέγραφε ὁποῖος ἄλλος τις, καὶ Εὐφρόνιος, καὶ Εὐσεβίου, ὡς ὁ σὺν ὁποῖος ἐπὶ σελή ἱρωτεύσαντες αὐτὸν, εἰ ὡς αὐτὸς Εὐσεβίου ὁ τῇ Παλαιστίνῃ, ὅσοι ὡς αὐτὸς φησὶν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἀνὴρ ἱγνὼν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γλώττης, καὶ εἰς αὐτὸν ὡς αὐτὸς φησὶν, ὅτι αὐτὸν ἀποκρινόμενος, Id est,

Incidi aliquando in Epistolā à Narcisso scriptam Neroniadi Episcopo, quam ad Chrestum quendam & Euphronium & Eusebium direxit, quasi proposita ipsi ab Hefio Episcopo questione, utrum ipse, veluti Eusebius Palestinus, duas substantias fateretur. Hanc ubi legissem, animadverti & ipsum scripto illo suo tres substantias omnino confiteri.

Ex Epistola Synodica Episcoporum Ægypti congregatorum in urbe Alexandria, ad omnes Ecclesiæ Catholicæ Episcopos, quam refert Athanasius in Apologetico secundo adversus Arianos.

Ποία γὰρ καὶ εὐνοία ὁποῖος ἐπισκόπων ὡς τότε; ποῖον σπουδαῖον ἀληθείας ἱρώμενος; τίς τῶν πλείονων ἐν αὐτοῖς καὶ ἱγνὼν ἡμέτερος ὡς, ὅτι πῶς Ἀρείου μανίαν οἱ καὶ ὡς ἐπὶ σελή ὡς αὐτὸς φησὶν, ὅτι ἄλλος συμφοροῦντος αὐτοῖς ἐπὶ σελή; καὶ αὐτὸν καὶ αὐτὸν ἱγνὼν ὡς τὰ ἀρεῖα φρονοῦντες; καὶ Εὐσεβίου ὁ ἐν Καισαρείᾳ τῇ Παλαιστίνῃ ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καταγρεῖτο ὡς τὸν αὐτὸν ἡμῶν ὁμολογητὸν, Id est.

Quod enim Concilium Episcoporum, aut qui confessus ve ri studiosus illic fuit? Nonne plerique illorum inimici nobis fuerunt? Nonne Eusebius ob Arit insaniam adversus nos irruit, & alios idē cum ipso sentientes adduxit? Nonne assidue contr eos scripsimus tanquam adversus Ariani dogmatis assertores? Nonne Eusebius Casareæ Palestinæ Episcopus à nostris confessoribus accusatus est, quod idolis sacrificasset.

Epiphanius in hæresi Meletianorum.

Ταῦτά οἱ βασιλεὺς ἀκούσας, αἶρεται μὲν θυμῷ. καὶ οὐκ ἐστὶν ἐν σὺντρονῇ τῇ ἐν Τύρῳ τῇ πόλει ἐκείνῃ, ὅτι δὲ καὶ ἐν Εὐσεβίῳ τὸν Καισαρείας, καὶ ἄλλους τινάς, ὅσοι δὲ φροσκιλιμένοι ὄντο ποσὶς μάλλοις τῇ τῶν Ἀρειανῶν ἡρώσει. καὶ ἐκλήθησαν ἐπισκόποι τῆς Ἀιγύπτου τῆς καθολικῆς, καὶ ὑπὸ Ἀθανάσιον, ἀκραμένους τινες ἀνδρες καὶ μείζους, καὶ ἐν οἷς ἱγνὼν ὡς αὐτὸς φησὶν, ὅτι ἐν οἷς ὡς ἐκκαλέτης ποτάμων ὁ μείζας, ὁ τῆς Ηρακλείας ἐπισκόπος, καὶ ὁμολογητὴς, ἀλλὰ καὶ οἱ τῶν Μελιτιανῶν, μάλιστα οἱ Π' Ἀθανάσιον καταγορεύοντες. Ζηλωτὴς δὲ ὡς αὐτὸς φησὶν, καὶ ὁμοδοξίας ὁποῖος ὡς αὐτὸς φησὶν, ὅτι ποτάμων ὁ μακαρίτης, ἐλευθεροφρομῶν, ὅς ἐστιν ἐκκαλέτης ποτάμων, τὸν ἐφθαλμὸν γὰρ ἐν τῇ διωγμῷ ὡς πῶς ἀλήθειαν ἱρωτεύσαντες τὸν Εὐσεβίον καὶ Ζεμαῖον καὶ διέκριναν, καὶ Ἀθανάσιον ἐς ὡς, καταπονεθεὶς τῇ λύπῃ, καὶ δακρύσας, οἷα τῶν ὡς αὐτὸς φησὶν, τοῖς ἀληθείαις ἀπετίνασθαι φωνῇ μὲν ὡς Εὐσεβίου λίγων, οὐ κατὰ τὴν Εὐσεβίου, καὶ Ἀθανάσιον ἀδῶν ὡς αὐτὸς φησὶν, ὅτι κρίνεται. τίς ἐνέγκοι τὰ τοιαῦτα; λίγες δὲ μοι συ, ὡς ἐμὲ ὡς ἐν τῇ φυλακῇ ἐπὶ τῇ διωγμῷ, καὶ μὲν ἐφθαλμὸν ἀπετίνασθαι λέγειν.

contra Eusebium.

λόλοις ὑπὲρ ἀληθείας· οὐ δὲ ὅτε φάνη ληλυθημένοι τ' ἔχον ἐν παῖσματι, ἢ τε μαρτύρησαι. ἀλλ' ἔτι παρὰ ζῶν, μνησὲν ἠκρωστειασμένῳ· πῶς ἀνεχάρησαι διὰ τῆς φυλακῆς, εἰ μὴ ὅτι ὑπάρχουσιν πάλιν ἀνάγκη τ' διαγωγῇ ἡμῖν ἐπιτήρησαι τὸ ἀξίμιον φράζαι, ἢ ἑωραῖας, Id est,

His auditis Imperator magnopere excauit. Igitur Tyri in Phœnice convocari Synodum jubet, eique judicio præesse cum quibusdam aliis Cæsariensem Eusebium, qui omnes in Arianorum inanisimum dogma propensiores erant. Cum his ex Catholica Aegypti Ecclesia, & Athanasio subiecta, Episcopi quidam advocati sunt, primarii quidem ac præstantes viri, atque eximia vita & sanctitate præditi; inter quos felicitis memorie magnus ille Potamo fuit, Heracleæ Episcopus & Confessor. Aderant & Meletiani, Athanasii præsertim accusatores. At beatus Potamo veritatis ac rectæ fidei ardore æstuans, vir summa loquendi libertate, qui nullius unquam personæ rationem habuerat, & pro veritatis confessione alterum in persecutione oculum amiserat; Eusebium sedentem & judicantem, stantem verò Athanasium conspicatus, dolore confectus & illacrimans, sicut sinceris hominibus usu venire solet, magna voce adversus Eusebium invehens est. Et, Te ne, inquit, Eusebi sedere, & innocentem Athanasium a te judicari? Quis ista sustinere possit? Dic mihi, nonne mecum persecutionis tempore in custodia fuisti? Atque ego quidem oculum pro veritate perdidici, tu nulla corporis parte mutilatus es, neque martyrium subiisti, sed virum integreque confisisti. Quam ratione & carcere evasisti, nisi propterea quod persecutoribus nostris spondidisti te sacrificaturum, ac fortasse etiam sacrificasti.

Ex Epistola Episcoporum Catholicorum Ægypti ad Synodum Tyri, quam refert Athanasius
in supradicto Apologetico.

Καὶ γὰρ πάλιν οἶδατε, ὡς ἀποσείπομι, ὡς ἐχθροὶ εἰσὶν ἡμῶν, καὶ διὰ τὸ ἔνσπεσον ὅτι τῆς Καισαρείας ἐχθροὶ γέγονεν ὁποῦ πέρυσιν, Id est,

Scitis enim, quemadmodum superius diximus, eos nostros inimicos esse; & cur non ita pridem Eusebius Cesariensis inimicitias adversus nos suscepit.

Athanasius in Epistola de decretis Synodi Nicænæ.

Καὶ τότε παράδοξον, ἑυνέειδε ὁδοὺ Καίσαρ εἰς τῆς Πυλαίας, καὶ τοὶ ἀπὸ μίαν ἀνέμω, ὅμως ὕψερρον ὑπογράψαι, ἐπίσπευε τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ, λθῶν εἶναι τῆς ἐκκλησίας πύξιν, καὶ τῇ πατέρων πύξιν, ὅστις πᾶσι τε φανερὸς ἴσασιν, ὅτι φροῦτερον ἰσφάλλοντο, ἐν ματὶ ἐπιφρονέειν πρὸς πύξιν ἀλήθειαν· ἐν γὰρ ἐν ἰσχυρὸν ἐπιτότε ταύταις ταῖς λήξουσιν γράψαι, ὡς ἐβόησεν αὐτοὺς ἀπαιτοῦσά τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ ἐν εἰς τῆς ὁπσῶν τοὺ ὁμῶν-
σοι, καὶ τὸ ἐκ τῶν οἰσῶν μὴ ἀρνησάμεν, Φανερῶς τῷ σῶματι βέβαια, καὶ πέποιθετι δένειν, ὡς γὰρ ἀπολογώ-
μεν, καὶ καταρρήσει λαοὶ τῶν Ἀρειανῶν, ὅτι γράφεται ἐν τῷ ὁ ὅς ἐστιν ἡντιμεν, ἐν τῷ ἐλθόν αὐτὸ εἶναι ὡς ἀπὸ τῆς
καὶ σὰράκα ἡντιμεν. Id est.

Et quod mirandum est, Eusebius Episcopus Casareae Palaestinae, quamvis pridie recusasset, postmodum tamen subscripsit, & ad Ecclesiam suam literas dedit, asserens hanc esse Ecclesiae fidem & Patrum traditionem. Omnibusque manifestò declaravit, illos prius errasse & frustra de veritate contendisse. Et si enim iis tunc verbis uti prae pudore noluit, & prout ipse voluit satisfecit Ecclesiae; in Epistola tamen in qua Dei Filium consubstantialem & ex substantia Patris existere non inficiatur, apertè id quod dixi significat. Ac profectò infelix in eo fuit, utenim seipsum purgaret, accusavit deinceps Arianos, quod cum dicerent Filium Dei non existisse antequam gigneretur, hoc pacto negarent cum existisse ante incarnationem.

Idem in tractatu de Synodis Arimini & Seleuciæ.

Μάλισα δ' Ἐκάκη, ¹ τιανέπει ποδὶ Εὐσεβίων τὸν αὐτὸν διδάσκαλον, ὅς ὁ μόνον ὑπέγραψεν ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν συνόδῳ, ἀλλὰ καὶ δι' ἐπιστολὴν ἐπέλωσεν τοῖς ὑπ' αὐτὸν λαοῖς, ταυτὴν εἶναι πίσιν ἀληθεῖ, πῶς ἁρεσκομηθεῖσαν ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν συνόδῳ· ἐν δὲ καὶ ὡς ἐβίβλυσεν ἀπελογίσαστο διὰ τῆς ἐπιστολῆς· ἀλλὰ καὶ τὰς λίξεις αἰ κήρησάτο· ἀλλὰ καὶ κατηγορήσαντες τῶν Ἀρειανῶν, ὅτι λησόντες αἱ ἐν τοῖν ἡγμένων ὡναγοῖς ἡδὲ καὶ ἀπὸ Μαρίας αὐτὸν ἔβουλον εἶναι, Id est,

Præcipue autem Acacius, quid Eusebio magistro suo responsurus est? Qui non solum Synodo Nicæana subscripsit, sed & per Epistolam populis suis significavit, eam esse veram fidem quæ apud Nicæam ex communi consensu tradita est. Et si enim eo quo voluit modo, excusavit se per illam Epistolam, vocestamen Synodi non repudiavit. Immo Arianos accusavit, quod cum dicerent: non erat Filius antequam gigneretur: eum ne ante partum quidem Mariæ exstitisse affirmant.

Idem in Epistola ad Episcopos Africæ.

Καὶ τὸ ἐξῆς· Εὐσεβίου ὁ γυνὴν Ἐπίσταν τῆς Καίσαρος, φρίκτον μὲν συνερχομένην τῇ Ἀρσανίῃ·

Veterum Testimonia

αἰρεσι: ὅστις δὲ ὑπογράψας ἐν αὐτῇ τῇ ἐν νικαίᾳ συνόδῳ, ἔγραφε τοῖς ἰδοῖς διαβιβάζοντι, ὅτι καὶ τῶν παλαιῶν τινὰς λόγους καὶ ἀποφάσεις ὑπογράφας, ἔγραψεν ἐπὶ τῇ τῷ πατρὶ καὶ τῷ θιότῳ, καὶ τῷ ὁμοούσιῳ ἁγίου πνεύματος ὁμολογίᾳ, Id est,

Neq̃, ejus rei ignarus erat Eusebius Episcopus Caesariensis. Qui cum prius suffragaretur Ariani-
ca sectae, postea tamen Nicæni Concilii decretis subscripsit, & apud suos id ipsum propriis literis affir-
mavit, cujus hac verba sunt: Novimus quosdam ex priscis eruditos & præclaros Antistites, aliosq̃
Scriptores, cum de Patris & Filii Deitate loquerentur, voce consubstantialitatis usus esse.

Idem in tractatu de Synodis Arimini & Seleuciæ.

Ὁ δὲ ἀπὸ καίσαρος τῆς Παλαιστίνης Εὐσεβίου ἔγραψεν πρὸς ἑυφράτιον τὸν ἐπίσκοπον, καὶ ἰφελῆδον φανερῶς εἰπεῖν,
ὅτι ὁ ἄλλος οὐκ ἔστιν ἀλλοθινὸς θεὸς, Id est,

Eusebius quoq̃, ex Caesarea Palaestina, in literis ad Euphratensem Episcopum non veritus est pa-
lam dicere, Christum non esse verum Deum.

Hieronymus in Epistola ad Ctesiphontem adversus Pelagianos.

Fecerat hoc & in sancti Pamphili martyris nomine, ut librum primum sex librorum defensionis
Origenis Eusebii Caesariensis, quem fuisse Arianum, nemo est, qui nesciat, nomine Pamphili marty-
ris prenotaret.

Idem in libro secundo adversus Rufinum.

Statim de portu egrediens, navem impēgit. Referens enim de Apologia Pamphili martyris, quam
nos Eusebii Arianorum Principis, probavimus, &c.

Idem in libro primo adversus Rufinum.

Eusebius Caesariensis Episcopus, cujus supra memini, in libro sexto τῆς διαλογίας Origenis, hoc i-
dem objicit Methodio Episcopo & martyri, quod tu in meis laudibus criminaris; & dicit: Quo
modo ausus est Methodius nunc contra Origenem scribere, qui hac & hac de Origenis locutus est do-
gmatibus? Non est hujus loci pro martyre loqui. Neq̃, enim omnia in locis omnibus differenda sunt.
Nunc retigisse sufficiat, hoc ab Ariano homine objici clarissimo & eloquentissimo martyri, quod tu
in me & amicus laudas, & offensus accusas.

Socrates lib. 1. Historiæ Ecclesiasticæ, cap. 23.

Εὐσεβίου μὲν οὖν οὗ Παμφίλου πρὸς τὸν εὐδίου μὲν πλὴν συνόδου, πρὸς τὸν πλὴν συναγωγῆς, πλὴν αἰτίας μὴ
πρὸς τοὺς θεοὺς. ἔξ αὐτῆς διγλωσσέως ἔδειξεν ὁ αὐτὸς, ὅτι τὰς αἰτίας λέγειν ἐκκλησίαν, μὴ συνουσίαν τοῖς ἐν νικαίᾳ συν-
έδοις, Id est,

Eusebius quidem Pamphili scribit, statim post Synodum Aegyptios inter se tumultuosos esse, cau-
sam tumultus non addens. Quo fit ut in bilinguis suspicionem venerit, propterea quod dum causas
narrare subterfugit, indicare videtur se his quæ apud Nicæam decreta fuerant, minime assen-
tiri.

Theodoritus in interpretatione Epistolæ Pauli ad Hebræos de Arianis loquens
ita scribit:

Εἰ δὲ μὴ οὗτοί τινες ἱκανὸν πείσας αὐτοὺς, Εὐσεβίου τοῦ ἐκ τῆς Παλαιστίνης, ἐν τῶν οἰκίων δογμάτων
ἀποκαλῶσι συναγωγῶν, Id est,

Quod si ne hoc quidem sufficit ad eis persuadendum, Eusebio certe Palestino credere eos oportet;
quem patronum suorum dogmatum appellant.

Antipater Bostrorum Episcopus in libro primo adversus Eusebii Apologeticum
pro Origene.

Οὐκ ἔτι δὲ πρὸς τὴν πλὴν δογμάτων ἀκρίβειαν φάσαι φησὶ τὸν ἀνδρα. ὅθεν πολυμαθίας μὴ ἀπαιχρωστίαν
αὐτῷ, δογμάτων δὲ γνώσιν καί τι. ἀλλὰ καὶ πάντι κατόπιν τούτου τῆς τοιαύτης ἀκρίβειας ἡρόμενον ἐπιστάμη-
δα· καὶ μὴ τὰ βραχέα, ὥστε δὴ ἵνα μὴ δόξωμεν ἐπιμαίμεν τῷ ἀνδρὶ, ἀλλ' ὅτι ἀπὸ κεκαίμεν ἡμῖν ἐπὶ τῷ παρόν-
τι λέγειν, ἵνα βασιλεύοντες πρὸς ἀκρίβειαν τῶν ἡρομένων ἀπολογίαν. αἰρετικῶς ἀποδείξωμεν τοὺς ἀμφο-
τέρους, αὐτὸν τε ἀπολογησάμενον, καὶ τὸν ὑπὲρ οὗ τῶν ἀπολογίαν συνίσταζε· καὶ μὴ ἕτερα. τὸ γὰρ δεκνύμεν ἀπὸ
θεοῦ, πλὴν τῷ ἡμῖν πρὸς τὸν πατέρα ὑπόθεσιν ὁμοίως αὐτῷ τινὰς εἰρηκότας, πρῶτον μὲν οὐ ξενισθῶμεν· σὺ γὰρ καὶ τῷ
πρίστει, ἢ τοιαύτη δόξα· ὅθεν αὖτε τῷ παρόντι λόγῳ ἡμῖν ὡς εἶς, πάλαι μὲν οἰκουμένη ζητήσαι ὑπε-
βλήδιντ· καὶ ἀποκρυφθῆντ, Id est,

contra Eusebium.

Negotamen eum ad exactam Ecclesiasticorum dogmatum cognitionem pervenisse. Quocirca promiscue quidem doctrina atq. eruditionis gloriam ei omnino concedimus: dogmatum verò notitiam, non item. Quin potius ab accurata illorum cognitione eum procul abfuisse, compertum habemus. Et paulò pòst: Itaq. ne homini insultare videamur, de quo nunc dicere nobis propositum non est; ut Apologeticum accuratè examinantes, utrumq. simul hæreticum esse ostendamus; tum hunc qui defensionem scripsit, tum illum cuius est suscepta defensio. Et paucis interjectis. Quod enim ostendere conaris, subjectione filii erga patrem quosdam perinde ac Origenem dixisse, primum quidem minimè miramur. Hæc enim tua tuique similitum opinio est. Unde super hoc dogmate in præsentiarum nullus nobis est sermo, cum præsertim jam pridem universalis Synodi inquisitione projectum sit atque damnatum.

Ex Synodo septima œcumenica, actione sexta.

Τὸς γὰρ οὗτοι ἔγραψαν πρὸς τὸν τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἐν ἰληφότων ἀκρίτων δογματῶν, ὅτι Εὐσεβίου Παμφίλου ἐκ δόξου τοῦ αἰσίου, ὁμοῦ δὲ καὶ σύμφωνον τῇ ἀρετῇ τῶν ἀρίστων ἐπὶ τῇ ἀρετῇ, &c. quæ Anastasius Bibliothecarius ita vertit: Quis enim fidelium Ecclesiæ & eorum qui verorum dogmatum scientiam perceperunt, ignorat quod Eusebius Pamphili in reprobum sensum traditus, ejusdem opinionis & sensus fuerit cum his qui Arii impietatem securi sunt? In omnibus quippe historicis suis libris creaturam Filium & Verbum Dei vocat, & ministrum & secundum adorabilem. Si verò quidam hunc defendentes dicunt, subscripsisse in Synodo: concedamus ita fuisse. Sed labiis suis veritatem honoravit, cor autem longè fuit ab ea, ut ostendunt libri ejus & Epistolæ omnes. Cum ergo aliter atque aliter secundum tempus & causas conspersus sit atque mutatus: aliquando laudans ea quæ sunt Arii sentientes, aliquando verò veritatem simulans; apparet eum fuisse virum duplici animo, ut ait Iacobus frater Domini, instabilem in omnibus viis suis. Nec quisquam existimet illum accepturum aliquid à Domino. Si enim cor de credidisset ad Iustitiam, & ore confessus esset in salutem verum sermonem, utique pro Scriptis suis veniam postulasset, horum correctionem faciens: & pro Epistolis suis profectò satisfecisset. Sed hoc nullatenus fecit. Mansit enim sicut Aethiops non mutata pelle. Denique cum interpretaretur: Dixit Dominus Domino, Deus meus es tu, extra veracem sensum excedens sic ait: legibus naturæ, omnis filii pater, Dominus est utique ejus; & idcirco unigeniti Filii Dei ipse qui genuit eum Deus, simul & Deus & Dominus & Pater est. Similiter & in Epistola ad sanctum Alexandrum præceptorem magni Athanasii directæ, cujus initium est. Cum quanta sollicitudine & agitudine animi has literas scribere aggressus sim, &c. apertius blasphemans sic ait de Ario & ejus affectis: calumniantur eos literæ tuæ, tanquam dicentes, quia Filius ex non existentibus factus est, sicut unus ex omnibus. At illi protulerunt Epistolam quam ad te fecerant: in qua fidem suam exponentes, ipsis verbis hæc consitebantur: legis videlicet ac Prophetarum & Novi Testamenti Deum genuisse Filium unigenitum ante tempora æterna, per quem & omnia & sæcula fecit: genuisse autem eum non putari vè sed verè: ac constituisse propria voluntate, inconvertibilem, creaturam Dei perfectam, sed non sicut unam ex creaturis. Si ergo literæ ipsorum veritatem dicunt, utique apud te habentur: in quibus consitentur Filium Dei ante tempora æterna, per quem fecit & sæcula, esse inconvertibilem & incommutabilem & creaturam Dei perfectam, sed non sicut unam ex creaturis. Porro Epistola tua calumniatur eos, tanquam dicentes quia Filius factus est sicut unus ex omnibus. Vide ergo ne eis statim occasio detur reprehendendi quidquid voluerint. Iterum objiciebas eos dixisse: qui est eum qui non erat genuit. Miror autem si possit quis aliter dicere: si enim unus est qui est, profectò ex ipso factum est omne, quod est cum ipso. Si verò non solus ipse est: sed & Filius erat qui est, quomodo enim qui erat gignebat qui est. Sic enim duo essent qui sunt. Et hæc quidem Eusebius ad Alexandrum. Sed & alia ejus Epistola ad eundem existant: in quibus inveniuntur variæ blasphemie. Sed & ad Euphratorem Episcopum scribens, apertius blasphematur. Cujus Epistolæ initium est: Domino meo per omnia gratias ago. Et paulò pòst: Non enim simul cum Patre Filium fuisse fateamur, sed Patrem ante Filium existisse. Cerre ipse Filius Dei, qui magis omnia liquido novit, alium se à Patre & minorem atque inferiorem sciens; admodum pie hoc etiam nos docet dicens: Pater qui misit me, major me est. Et post alia: Nam & ipse quidem Filius Deus est, sed non verus Deus. Ex his ergo Scriptis ejus ostenditur, Arii & comparum ejus dogmata prædicare. Et paulò pòst: Hujus ergo factionis etiam Eusebius existens, sicut demonstratum est tam ex Epistolis, quam ex historicis ejus conscriptis, imaginem Christi tanquam Theopasianus abiicit, &c.

Phoebus in Epistola 144 ad Constantinum Patricium.

ἡτοιμασέν τὸν Παμφίλου ἐκ δόξου, ἵνα συνῆδον, ἐπὶ μὲν ἀρεταῖς καὶ ἀρετῇ, βουδὶ μὲν αὐτὰ τὰ βιβλία.

(f) ij

Veterum Testimonia

ἡχοὶ αὐτοῖς δι' μεταβολῆς μιν· οὐδὲν γὰρ ἄκουσιν, πλὴν νόσον ἀνομολογεῖ· κἂν τῇ μεταβολῇ δι' ἡμᾶλλον ἑαυτὸν δεικνύ-
 πιν ὁ μεταμιλλήτων. ἐν δὲ ἑαυτὸν ἐκστῆναι τῆς προσώτης κακοδοξίας, δι' ἧς ἐδεδεῖτο ποιοῦν εὐδαιμονίαν, εὐδὲ τῇ ἀ-
 νιῇ ἐξ ἐκμετρίου συμφωνήσας συνόφῃ. ἀλλὰ τοὺς τὴν ἰσομεσίον φρεσβύντας ἀπὲρ συνεισθῆναι πρὸ φρονήματι, καὶ συνείδη-
 τιστῶναι τῇ γνώμῃ, περατύνεται· καὶ τῷ βραβύ, ἀλλὰ τε πλείονα φειγώσας καὶ τοὺς καφαιρῶσιν αὐτὸν πρᾶξεσθαι
 ὄψαισιν. ἀλλ' οἳ μὲν ἀπαρχῇ τὰς ἀρεαίνας ὁρᾶς ὑπὲρ θαλπε, καὶ μέγιστον τίλους ἐδίδιτε φειγώσας, πολλοὶ τε
 σωφρονιστῶνται, βρῶν δὲ λαβεῖν πολλὰ χροῖται· ἐτι δὲ καὶ τῶν ὀργισμένων νόσον ματρίαν, ὡς κατὰ τοῖς κοινῇ ἀνὰ ἐπει-
 ρῇ ἐδιδόσαντες ἀνὰ ἀποσῶς καὶ τῶν πολλῶν ὑπολαμψάντας, ἀλλὰ αὐτὸς αὐτοῖς σὺν ἱρίην τοῖς εἰρήνι λόγον ἀναλῶν ὁρᾶ-
 ν, εἶπεν ἑλπίσας αὐτοῖς, πρὸ ὁλεθρίου τούτου ἀρρώσῃματι καὶ τὰς Ἀρεαίνας μανίαν κεκρατῆναι ὁλῆν. Id est.

Eusebius ille, Pamphili sive servus, sive amicus, Arianismo infectus fuit. Hoc libri ab illo scripti clamant. Hunc morbum tandem invitatus ipse confessus est, sed ipsamet resipiscentia sua magis se patfecit non resipuisse. Nec enim per apologiam, ut videri voluit, persuadet se à priori hæresi recessisse, aut sanctæ & universali Synodo consentire: sed prodigiòse comminiscitur. Homo ovis electatores id ipsius sensum transiisse, & in suâ sententiâ simul acquievisse. Hoc ita esse cum multa alia confirmat, tum quam scripsit ad suos Casarienses Epistola. Sed quòd ut ab initio Arii dogmata fovit, ita ad finem vitæ ea amplecti non destiterit, pleriq; intelligunt, & multa sunt quæ facile persuadent. Quòd verò Origenis morbo præterea laboravit quo ille tenebatur, scilicet contra omnium futuram generalem resurrectionem, & plurimos latet: tu tamen, si scrutando perlegeris illius Scripta, non minus cum mortifera hac agitudine, quàm Arianorum infamia laborantem deprehendes.

Idem Photius in Bibliotheca, cap. 13.

Ἀντιγόη· Εὐσεβίη· ἰλιγγὴ καὶ ὑπολογιστὸς λόγος δύνει· καὶ ἑταίρος δύνει, οἱ τινες πορὶ τοὺς πορτοῦρους δύνει, ἢ τισι βητοῖς
 ἀλλὰ λασσόντες, ἐν τοῖς ἀλλοῖς τῇ τῇ λίζῃ καὶ τῇ ἑξενόφει· οἱ αὐτοὶ εἰσιν· εἰσάγει δὲ ἀπὸ ἧβ' ἡλλυλίων, τινὰς ἀπορίας
 καὶ τῆς ἀμωμότητος θρησκείας ἡμῶν· καὶ ταῦτα καλῶς· αἰχμὴ μὴ ἐν πᾶσιν, ἀπλύνεται· πῶς ὁ φράσσιν οὐκ ἐστὶν ἐδ' αὐτῶν,
 ὅτε ἐδύνει, ὅτε λαμπρότητι χαίρων· πολυμαθὴς, δὲ ἔστιν ὁ ἀνήρ, εἰ καὶ πῶς ἀρχίνουσαν καὶ τὸ σαθρὸν καὶ ἴδιον, ὡς καὶ
 πῶς ἀκρίθειαν πῶς ἐστὶν δόγμασιν, ἐνδεῖς· ρ· καὶ ἡ καὶ ἐν τούτοις ἐν πολλοῖς ἔστιν αὐτὸν ἰδεῖν τὸν υἱὸν βλασφημούντα,
 καὶ ὅστις ἐν αὐτοῖς καλεῖται καὶ ἀρχιπρεσβύτερον καὶ ἄλλα τινα τῆς ἀρεταίνουσι λυσιτελεῖ βλασφημία· σὺλον δὲ ὅτι
 Κωνσταντῖν τὸν μεγίστην καὶ ἰδιον· ἡ γὰρ οὐδὲ καὶ τῆς Παμφίλου καὶ ἱερομάρτυρος ἀρετῆς διὰ πυρὸς ἱερᾶς ἡσ. δι' αὐτὴν
 αἰτίαν αὐτοὶ τινεῖς, αὐτὸν καὶ τῆς καὶ Παμφίλου ἰσπανίας μετερχόμενος, ἰδεῖται

Lecti sunt Eusebii libri duo, qui inscribuntur confutatio & Apologia. Item alteri duo, qui cum à prioribus duobus differant in quibusdam locis, in reliquis, seu verba seu sensum spectes, iidem sunt. Affert verò objectiones quasdam adversus sinceram nostrā religionem, velut ab Ethnicis profectas, easq; rectè solvit, licet non per omnia. Dictionem quidē quod attinet, nec jucundus est nec splendidus. Multiplici tamen doctrina præditus est, licet prudentia & animi constantia & dogmatum sinceritate minus polleat. Nam in his etiam libris sæpius adversus Filium Dei blasphemare deprehenditur, eumq; secundam causam vocare, & Principem militiæ celestis, aliq; ejusmodi quæ Arianorum insania propria sunt. Constat eum Constantini Magni temporibus floruisse, & sacri martyris Pamphili ardentissimum amatorem fuisse. Unde & cognomentum Pamphili adeptus esse dicitur à quibusdam.

Idem Photius in capite 127.

[illegible]

contra Eusebium.

φίηται, ἡ τ' *συμπασιᾶς* αὐτῶν ἀπὸ τῆς *συμψεύθουσιν* τῇ *δικαίᾳ* εἰσφορῇ. ἡ μὲν *ἀμ'* ἐστὶ τὸ *ἐνθάδε* ἐν πᾶσι *ἐφ' ὅθι* αὐτὸς εἶδεν ἑνὸς τοῦ *ἀρείου* καταστροφῶν ἐν τούτων ἄνθρωπος εἰς *φῶς* τῶν τε *ἀπὸ* τῆς *σωστικῆς* τῇ *ἐν αὐτῇ* *αἰσθάνονται* ἰσοοῖσι παρόντων. διὸ τῇ *ἀπὸ* τῆς *θεοσεύσεως* αὐτῶν *μύλων* *διηγεῖσθαι* τὸ *ἐννοῦμαι* *μνήσασθαι*, ἐπὶ *ὅσα* *ἀπὸ* αὐτῶν *ἐπὶ* τῶν *μεθ' ἑαυτῶν* εἰς ἔργον *ἀποβέβαιον*. *ἀμ'* εἰς *ἀσπί* τῆς *παρὰ* τῶν *ἀνθρώπων* τῶν *αὐτῶν* *κατακρίνας* τῆς *πάντα* *ἀπὸ* τῆς *ἀποκρίσεως* κατὰ τὴν *ἀντιστάσαν* *συμβολομένην* *αὐτῶν* *βασίλειαν* τῆς *συμμετρίας* τὸς *σας* *αἰῶνας* καὶ *ταραττόμενον* εἰς τὸ *ἐννοῦμαι* *καταβιβασκόντων*. *οὐκ αἰὶν* *τῶν* *ἐν οἷς* *πολύτα* *ἐλθόντων* *ἰσκαρῶσθαι* *ἀσθενέστερον*, εἰς τὰς *αὐτῶν* *ἰσορίαν* *ἐρμηνεύσας* *ἐπὶ* *ἀφαιρέσεως* *μὲν* *ἐμπληρῶν* *τῶν* *πάντων* *τῆς* *παρὰ* τῶν *τῶν* *ἀλξάνδρου* *ἐκτίσται* καὶ *ταύτῃ* *ἀποκρίνεται* *ὅπως* *ἀποκρίσας* *παρεκείσας*, *ἐπὶ* *τῶν* *βασίλειαν* *ἐχόντων* *συμμετρίας*. ὅτι *τῶν* *τῶν* *σας* *αἰῶνων* *ἐπὶ* *τῶν* *ἐπὶ* *τῶν* *σας*, *ἡ* *τῶν* *τῶν* *σας* *ἀποκρίσας* *τῶν* *ἐπὶ* *ἐπὶ* *ἀποκρίσας*, ἐπὶ *ὅλους* *ποιεῖται* *ἐπὶ* *ἐκείνων*. *ἡ* *τῶν* *σας* *αἰῶνων* *ἐν οἷς* *ὅπως* *ἀποκρίσας* *ἀπὸ* *ἀλλήλους* *φιλονεικίας* *ἀπὸ* *δυσμαθῶν*, ἡ *ἐπὶ* *τῶν* *ἄλλων* *δυσφωνίας* *καὶ* *ἐκείνων*. τὸν αὐτὸν *τῶν* *ἐκτίσται* *ἐν τῇ* *διηγεῖται* *τύπον* *διεφύλαττει*, Id est,

Lecti sunt Eusebii Pamphili libri quatuor de laudibus Imp. Constantini. Continent autem ejus
 vitam omnem jam inde à pueritia, & quacumq; ab illo gesta sunt ad Ecclesiasticam Historiam perti-
 nentia, usq; ad exitum vite, id est, ad annum ætatis quartum & sexagesimum. Est autem Eusebius
 in hoc etiam opere plane sui similis in dicendo: nisi quod nonnihil ad splendorem adjungit ejus oratio,
 & verbis interdum elegantioribus utitur. Venuitatis quidem & gratiæ non multum apparet in hoc
 opere, sicut nec in ceteris ejus libris. Porro in his quatuor libris plurima loca inserit, ex Ecclesiasticis
 ipsius Historiæ translata. Et Constantinum quidem Magnum Nicomedia baptizatum esse dicit, cum
 ad id usq; temporis baptismum distulisset, ut in Iordanæ, quemadmodum in votis habebat, baptizaretur.
 Quis vero illum baptizavit, dissimulat. De Ariana in super hæresi nihil apertè commemorat: nec
 utrum ipse ei aliquando adhæreserit, nec quod eā abjecerit. Sed neq; rectè ne an secus senserit Arius,
 usquam refert: tamen si hæc necessario commemoranda essent. Quippe cum Nicæna Synodus inter res
 à Constantino gestas præcipuum locum obtineat, & alioqui exactissimam totius negotii narrationem
 ipsa suo quodam jure flagitare videatur. Verum ille dissensionem quidem inter Alexandrum & Ari-
 um exortam commemorat (sic enim hæresim callide & dissimulanter appellat.) Atq; ob hunc tumultu
 gravissimo dolore affectum esse religiosissimum Principem, & tum per Epistolam, tum per Hosium
 Cordubensem Episcopum laborasse, ut partes inter se dissidentes ad pacem & concordiam reduceret,
 omni de hujusmodi questionibus contentione deposita. Sed cum persuadere eis non potuisset, Syno-
 dum undiq; convocasse, & sopito tumultu pacem restituisse. Verum hæc ab illo non satis accuratè &
 apertè traduntur. Prorsus enim tanquam pudore suffusus, nec Arii impietatem publice traducere
 cupiens, tum Synodi sententiam adversus Arium prolatam, tum eorum qui impietatis illius socii
 & in exilium simul expulsi fuerant, justissimam ultionem; illud deniq; cælitus insitictum Ario exitu
 quod omnium conspectus subiectum fuit, sciens prætermisit: nec historiam Synodi resq; in ea gestas
 commemoravit. Hinc etiam est quod cum ea que divino Eustathio contigerunt, vellet describere, ne
 nomen quidem ejus reulit, nec quacumq; adversus illum nefariè excogitata sunt ac perpetrata, sed
 seditionem ac tumultum Antiochiæ existisse postquam dixit, mox tranquillitatem restitutam esse
 subdit, Episcopis Imperatoris operâ ac studio illuc convenientibus, per quos turba omnis ac seditio in
 tranquillissimam pacem est commutata. Similiter ubi narrationem instituit de iis que adversus for-
 tissimum illum Aethanassium improbè comparata sunt, seditione quidem ac tumultu impletam ite-
 rum Alexandriam refert: sed eam Episcoporum præsentia & Imperatoris auxilio sedatam fuisse.
 Neq; interim quis seditione cœcitaverit, aut quam illa seditio fuerit, neq; quo pacto sedata ab E-
 piscopis fuerit, ullatenus exponit. Ac fere quotiescumque Episcoporum mutuas inter se dissensiones
 de fidei capitibus, aut de aliis rebus contentionibus ac discordiæ exstiterunt, eundè ille in narrando ser-
 vat dissimulandi modum.

Joannes Zonaras in Tomo 3. ubi res gestas Constantini refert.

[illegible]

Veterum Testimonia

αἰδῶν ἀπάντων ἐσωμένων, πῶς θεάσμιον τιμὴν ᾧ τὸ πατὸς ἰληφόρῳ, προσκειμένης ὡς ἂν διδῷ· ταῦτα καὶ ἕτερα δὲ τοῖς ἀρεναίῳ ἔχοντι δόγμασι δεικνύουσιν ὁμόφρονά τὸν Εὐσεβίον· εἰ μὴ τις φαίε, ὅτι τὸς ὀπίστροφῆς ἀπὸ προηδύως τέττον πῶς συγγραφεύς, Id est,

Id est apud
Gelasium
Cyzice-
orum.

Arii sectam tum amplexabatur etiam Eusebius Pamphilus, Cæsareæ Palestina Episcopus; qui post descivisse dicitur ab Ariana opinione, & consensisse cum iis qui Filium Patri coequalem, ejusdemque naturæ esse docent, & à sanctis Patribus ad communionem receptus. In Actis autem primi concilii, etiam acriter defendisse fideles traditur. Hæc sic à nonnullis exposita reperiuntur, quæ ipse in Ecclesiastica sua historia magis ambigua facit. In quibus libris sæpe cum Ario facere deprehenditur. Ac statim in libri principio Davidem citans, ipse dixit & facta sunt: ipse mandavit & creata sunt: ait patrem & factorem, pro conditore ac dūce universi haberi, qui regio nutu imperet: secundum autem ab eo divinum verbum paternæ exsequi jussa. Post nonnulla item dicit, huic patris potentiæ & sapientiæ, secundas partes regni & imperii in omnes esse creditas. Et paulo post iterum: Ac esse naturam quandam, quæ ante mundum vixerit & subliterit, ac Deo ac Patri universi in rerum factarum opificio ministravit. Et Salomon sub personâ sapientiæ Dei ait: Dominus condidit me principium viarum suarum, &c. Deinde post alia plura insert. Et super hæc omnia, sicut Dei verbum, quod antè fuit & ante sæcula omnia factum est, venerabilem honorem à Deo Patre adeptum, adorari tanquam Deum. Hæc & alia demonstrant, Eusebium Ariana dogmata probasse: nisi quis dicat, id opus ante conversionem ab eo fuisse conscriptum.

Baronius ad annum Christi 340. cap. 38.

Certe Socrates dealbat Aethiopem, dum nititur ipsum Eusebium ab Ariana haeresi excusare, ac plane immunem reddere. Ipse enim Eusebius licet tandem, ut Imperatori morem gereret, Nicæno Concilio subscripsisset, isdem plane sordibus sciens volensque turpius inquinatus est, ut suis loca involutus abroti, & ut canis ad vomitum suum reversus. Adeo ut qualis ipse fuerit usque ad diem obitus, non sit aliunde querendum, quam ex rebus post Nicænum Concilium ab eo gestis, singulis ferme annis superius recitatis. Ut autem excuset illum ab Ariana haeresi, citat libros ab eo scriptos contra Marcellum Ancyranum Episcopum, recitatque ex illis fragmenta quadam quibus demonstratur, eam de Filio Dei Eusebii fuisse sententiam, ut negarit ipsum esse creaturam, tanquam unam ex reliquis creaturis, ex nihilo à Deo creatis. Verum dum nititur ex his Eusebium purgare, aperte significat, se Arianæ & Arianorum haeresis labyrinthum minime penetrasse. Et paulo post. Ceterum Eusebii Pamphili inconstantiam, & post Nicænum Concilium, cujus fidei regulæ subscripserat, ad errores pristinos reditum suggillat sapiens Athanasius; eumque demonstrat in Nicæno Concilio tanquam ludionem in scena luisse, habitu Catholico superinducto, quem, egressus inde, excusans, personam, quænam esset, in omnibus, ut ait Epiphanius, præ se tulit. Adeo ut idem Eusebius Eusebio Nicomedienfi conjunctus, biga impietatis effecti ambo, pari cursu & impetu, impulsore nequam Spiritu agitati, in suum ipsorum & aliorum exitium in præceps delati sint. Ut non immerito appellari ipse Eusebius Casariensis meruerit à sancto Hieronymo & aliis, Arianae factionis signifer, propugnator apertissimus, & inter Arianos facile princeps. Cujus & memoriam adeo exsecrata est Nicæna Synodus secunda, ut plane cum jam defendere velle, nihil aliud existimandum sit, quam Ecclesiam Catholicam impugnare. Unde & pudere Sixtum oportere, dum adversus omnium antiquorum Patrum sententias, ipsum Eusebium Catholicum asseverare non dubitat; eum frigide eum excusans, Eusebii Nicomedienfis esse tradit, quod erroris adscribitur Eusebio Pamphili: perinde ac si eorundem Patrum sententiæ de eodem ambigua sint, ac de Eusebio Nicomedienfi possint interpretari. Utinam vel exiguum saltem ejus excusandi relinqueretur locus. Quàm libentissimè ipse historicus pro historico laborarem: cui (quod magna fiducia ingenuè profiteamur) vel ex ea parte plurimum Ecclesia Catholica debet, quod rerum Ecclesiasticarum quamplurima antiqua monumenta magno labore collecta, fideliter posteris tradiderit. Ter quaterque felix tot peregreis lucubrationibus editis, nisi cum impietas Ariana tot tantisque sordibus turpiter aspersisset, & antè, persecutionis tempore, lapsus à fide, eandem tantopere labefactasset. Quod verò simplicitate quadam & rerum insecutià in quo Sanctorum Catalogo Petrus inter Sanctos eundem Eusebium retulit, & errore atque incurià quadam in aliquo Martyrologium irrepit, in nostris ad Romanum Martyrologium Notis, pluribus diximus.

Scaliger in Elencho Trihæresii, cap. 27.

Eusebius, quo nullus Ecclesiasticorum veterum plura ad historiam Christianismi contulit : nullus plura errata in Scriptis suis reliquit ; nullus plures hallucinationes exstant hodie, &c.

contra Eusebium.

Idem in libro 6. de emendatione Temporum, cap. 1. sub finem.

Quanto maiorem diligentiam ac iudicium in tantis viris desideramus, tanto impensior data est opera, ut non negligenter illorum Scripta à nobis legantur. Nam & longe plura deprehendet lector eruditus, maiore studio quam iudicio ab Eusebio & aliis veteribus collecta. Nos unum tantum Eusebium discussimus, quod ipse, ut diximus, omnium illorum veterum clausula est. Itaque unum Eusebium noris, omnes noris.

Idem Scaliger in Animadversionibus ad Chronicum Eusebianum pag. 8. exponens verba illa Hieronymi: Quam Eusebius huius conditor libri, non tam ignorasse utpote eruditissimus, &c. ita notat:

Si eruditissimus vocandus qui multa legit, sane nemo illi hanc laudem invidere potest. Sin autem is eruditissimus qui iudicium cum multa lectione conjunxit, alium potius quam Eusebium producere debuit.

Suidas in voce Διόδωρ.

Διόδωρ ὁ μονάζων, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουλιανῶν καὶ Οὐαλιντοῦ, ἐπισκοπῆσαι Ταρσῶν τῆς Κιλικίας· ἔτ' ἔγραψεν ὡς φησι Διόδωρ ἀναγνώστῃ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ, διάφορα· ἰσὶ δ' ἐτάδ' ἡγεῖται διερθεῖν τὸ σφάλμα· Εὐσεβίου τὸ Παμφίλου καὶ τῷ ἡγεῖται, Id est,

Diodorus monachus, qui Episcopus fuit Tarfi in Cilicia temporibus Iuliani ac Valentis. Hic multa scripsit Opuscula, ut refert Theodorus Lector in Ecclesiastica Historia. Ex quibus hæc sunt: Chronicum in quo Eusebii Pamphili in digerendis temporibus error castigatur.

Idem Suidas ex Sophronio.

Εὐσεβίου ὁ Παμφίλου, προσκεκρίμενος τῇ ἀρειανικῇ αἵρεσει, ἐπίσκοπος Καίσαρις τῆς Παλαιστίνης, συντάξας ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς καὶ τῆς θείας βιβλιοθήκης ἅμα Παμφίλου πρὸ μαρτυρεῖ ἐπιμελίστατος ἀνιχνεύτης· ἔξεδωκε πολλὰ δ' αὖτε τῇ, ὡς εἴσι ταῦτα· ἐναρξεν δὲ διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας λόγους καὶ ἐναρξεν τῆς προσκεκρίμενης λόγους ἐκ· διοφανείας λόγους ἐκ, ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας λόγους ἐκ· ἡγεμονικῶν κανόνων παροδοσῆς ἱστορίας, καὶ τέτοιαις ἐπιτομῇ. καὶ καὶ τῆς τῇ ἐναρξεν ἁλίων διαφωνίας, εἰς τὸν προσκεκρίμενον ἡγεμονικῶν λόγους ἐκ· καὶ περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας λόγους ἐκ· ἐν σικελίᾳ ὡς τινὲς οἰσται λόγους ἐκ· τοπικῶν λόγους ἐκ· ἀπὸ τῶν ἡγεμονικῶν λόγους ἐκ· καὶ τῆς βίβης τῆς Παμφίλου λόγους ἐκ· καὶ μαρτύρων ὅτι· βα συγγραμμάτων καὶ εἰς τοὺς ἡγεμονικῶν δεινῶν μίνα ὑπομνήματα, καὶ ἑτέρα πολλὰ. ὡς δὲ καὶ καὶ τῇ Κωνσταντίνῳ βασιλεὺς καὶ Κωνσταντίνῳ.

PETRUS